

دغدغه‌های یک مددکار اجتماعی (۶)

(یادداشت‌ها، دل نوشته‌ها، گفت وگوها)

«شایسته‌گزینی» تنها راه برون‌رفت

کشور از وضعیت اجتماعی کنونی

مؤلف:

دکتر سید حسن موسوی چلک

مددکار اجتماعی

انتشارات شلاک

سال ۱۴۰۰

سرشناسه	: موسوی چلک، سیدحسن، ۱۳۴۷ -
عنوان و نام پدیدآور	Mousavi Chalak, Seyed Hasan : دغدغه‌های یک مددکار اجتماعی (۶) (یادداشت‌ها، دل‌نوشته‌ها، گفت‌وگوها) : «شایسته‌گزینی» تنها راه برون‌رفت کشور از وضعیت اجتماعی کنونی/مولف سیدحسن موسوی چلک.
مشخصات نشر	: تهران : انتشارات شلاک، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۲۶۰ ص.: مصور (رنگی).
شابک	: دوره 0-295-257-600-978؛ ۹۰۰۰۰۰ ریال : 4-312-257-600-978
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
عنوان دیگر	: «شایسته‌گزینی» تنها راه برون‌رفت کشور از وضعیت اجتماعی کنونی.
موضوع	: مددکاران اجتماعی -- آثار و نوشته‌ها
موضوع	: Social workers' writings
موضوع	: مددکاران اجتماعی -- ایران
موضوع	: Social workers -- Iran
موضوع	: یادداشت‌ها
موضوع	: Notebooks
رده بندی کنگره	: ۳۸۵/۲HV
رده بندی دیویی	: ۳۶۱/۳۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۵۳۶۰۹۹
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: فیا

انتشارات شلاک

دغدغه های یک مددکار اجتماعی (۶)

«شایسته گزینی» تنها راه برون رفت
کشور از وضعیت اجتماعی کنونی

ناشر	✱ انتشارات شلاک
مؤلف	✱ دکتر سید حسن موسوی چلک
چاپ اول	✱ ۱۴۰۰
شمارگان	✱ ۱۰۰۰ جلد
قیمت	✱ ۹۰۰۰۰ تومان
شابک دوره	✱ ۹۷۸-۶۰۰-۲۵۷-۲۹۵-۰
شابک	✱ ۹۷۸-۶۰۰-۲۵۷-۳۱۲-۴

تهران جمالزاده جنوبی خ دیلمان پ ۱۴ واحد ۱ تلفن ۶۶۵۹۲۳۵۷ و ۹۱۲۲۲۵۱۲۶۸

www. Shelak. org
pubshelak@yahoo. com

فهرست مطالب

۱۳	مقدمه
۱۹	چند توصیه به دولت سیزدهم در خصوص «بهبودی» و مصائب آن
۲۲	حال زندگی و خانواده‌ها خوب است
۲۴	حمایت از افراد طلاق گرفته در سنین پایین ضروری است
۲۶	وعده شایسته‌سالاری فراموش نشود
۲۸	نقش مردم در کنار دولت برای مهار کرونا چیست؟
۳۲	نقش مردم در مهار کرونا؟
۳۴	سازمان بهزیستی و جایگاهی که هنوز شناخته نشده است
۳۹	خبرنگار، طلایه‌دار مطالبه‌گری و دانایی
۴۲	بیشتر طلاق‌ها در سن ۳۰ تا ۳۹ سالگی اتفاق می‌افتد
۴۳	عدم رعایت پروتکل‌های بهداشتی؛ جنگ با خودمان است
۴۵	خم به ابروی خزر افتاد
۴۸	تأملی بر آمارهای افزایش «خشونت» و تحلیل آن‌ها
۵۰	به افکار عمومی احترام بگذاریم
۵۲	جای خالی خرد متخصصان اجتماعی در مدیریت بحران‌ها
۵۴	افراد به چه دلایلی از حیوانات نگهداری می‌کنند؟

- ۵۶ ----- مطالبه‌گری وظیفه بهزیستی است
- ۵۹ ----- خواننده مازندرانی درگذشت
- ۶۱ ----- هفتم توسعه
- ۶۴ ----- باید نگران افزایش پناهندگی باشیم
- ۶۶ ----- سه اولویت دولت سیزدهم در حوزه اعتیاد چیست؟
- ۶۸ ----- تنها راه برون‌رفت، شایسته‌گزینی است
- ۷۰ ----- امید به آینده با ایمن‌سازی عمومی
- ۷۲ ----- وزارت «بی رفاه»!
- ۷۵ ----- قانون حمایت از اطفال پستوانه محکمی برای مددکاران اجتماعی است
- ۸۰ ----- حداقل کاری که «غیسی کلانتری» نکرد
- ۸۴ ----- نیروی انسانی را «سرمایه» نمی‌دانیم؛ چرا؟
- ۸۷ ----- نقش کلیدی مددکاران در حمایت از کودکان در معرض بزه
- ۹۰ ----- سالمندآزاری؛ بحرانی پنهان در نهاد جامعه
- ۹۴ ----- فرصت افزایش سرمایه اجتماعی
- ۹۶ ----- این گوی و این میدان
- مناظره‌های انتخاباتی ما را قانع نکرد/ کاندیداها در مناظره‌ها برنامه
- ۹۸ ----- اجتماعی نداشتند
- ۱۰۳ ----- نیاز به همبستگی اجتماعی
- تشکل‌های مردمی بسترساز افزایش حساسیت‌ها در حوزه
- ۱۰۵ ----- کودکان هستند
- دولت سیزدهم اگر تدبیر نکند در باتلاق آسیب‌های اجتماعی
- ۱۱۰ ----- گیر می‌کنیم
- ۱۱۵ ----- کودکان کار درد معیشت دارند
- ۱۱۷ ----- افزایش مشارکت اجتماعی در گرو شفافیت و پاسخگویی

- برچسب "باند" ظلم در حق کودکان کار است/ گاهی یک سریال باورهای مردم را تغییر می‌دهد ----- ۱۲۰
- برنامه‌های اجتماعی دولت آینده سیاسی نشود ----- ۱۲۴
- حاشیه پررنگ‌تر از متن ----- ۱۲۷
- فقر و تأمین معاش خانواده، علت حضور ۸۰ درصد کودکان کار در خیابان‌ها ----- ۱۲۹
- رئیس‌جمهور شورایی! ----- ۱۳۲
- فضای مجازی؛ بستری برای گفتمان سالم نه تخریب/ می‌گن می‌گن‌ها و بگم بگم‌های انتخاباتی ممنوع! ----- ۱۳۴
- نباید به NGO ها نگاه امنیتی داشته باشیم ----- ۱۳۷
- ۸ سال ناکامی در کنترل آسیب‌های اجتماعی ----- ۱۴۱
- انتظارات از دولت جدید در نوع نگاه به آسیب‌های اجتماعی ----- ۱۴۳
- فرزندکُشی/ بیش از ۲ دهه است که رنگ خطر افزایش خشونت در جامعه به صدا درآمده است ----- ۱۴۸
- ساعت خاموشی و فراموشی ----- ۱۵۳
- سلبریتی‌ها در دام همه چیز دانی ----- ۱۵۵
- جمعیت دستوری افزایش پیدا نمی‌کند ----- ۱۵۸
- طرح ارتقا تاب آوری اجتماعی تا چه میزان در جامعه اجرا شد؟ ----- ۱۶۰
- جامعه در مصاف آسیب‌های اجتماعی ----- ۱۶۲
- هشدار درباره پیامدهای کودک همسری؛ فقر عامل تبدیل ازدواج به تجارت نشود ----- ۱۶۵
- این همه خشونت، به کجا چنین شتابان؟ ----- ۱۶۹
- ضرورت حمایت‌های اجتماعی از زنان سرپرست خانوار ----- ۱۷۲
- اورژانس اجتماعی یک فرصت است ----- ۱۷۴
- تحويل مدال سلامت اجتماعی به پرفسور مالکوم پین ----- ۱۷۶

- ۱۷۸----- حوزه اجتماعی را قربانی امور سیاسی نکنیم
- ۱۸۰----- خصوصی سازی خدمات اجتماعی یعنی ظلم در حق فقرا
- ۱۸۳----- ای کاش همیشه نزدیک انتخابات بود
- ۱۸۵----- اعتماد مردم را از بین ببریم
- ۱۸۷----- کارگران را به معنای واقعی تکریم کنیم
- ۱۸۹----- سلامت روانی و اجتماعی کارگران را جدی بگیریم
- ۱۹۲----- ضرورت توجه به آسیب‌های اجتماعی در محیط کار/توصیه به کارفرمایان
- ۱۹۶----- آمارهایی از وضعیت سلامت اجتماعی در جامعه کار و تولید
- ۱۹۸----- دل نوشته ایی به مناسبت روز معلم: دست بوس معلمین و اساتیدم هستم
- ۱۹۹----- افزایش اختلال روانی در جهان/ دلایل افزایش خشم در بین مردم
- ۲۰۱----- افکار عمومی هر تصمیمی را برنمی‌تابد
- ۲۰۳----- تعداد خودکشی از شایعه تا واقعیت
- ۲۰۷----- مددکاران اجتماعی در اولویت دریافت واکسن کرونا قرار گیرند
- ۲۰۹----- سلامت اجتماعی ما را چه شده است؟
- ۲۱۱----- از کنار «بی تفاوتی» بی تفاوت نگذریم
- ۲۱۴----- چرا حوزه اجتماعی کسی را نگران نمی‌کند؟
- ۲۱۶----- واگذاری «شیرخواره‌ها»، جلب مشارکت یا فرار دولت از مسئولیت؟
- ۲۱۹----- افزایش خشونت‌های خانگی در دوران کرونا
- گرایش زنان به مواد مخدر بیشتر شده است/ سیگار، دروازه‌ای برای ورود به
- ۲۲۱----- دنیای اعتیاد و مواد مخدر
- ۲۲۵----- این ۱۳ بدر آخرین بار نباشد/ در خانه بمانیم
- ۲۲۷----- در نوروز ۱۴۰۰، دیدارهای مجازی را جایگزین دیدار حضوری کنیم
- ۲۲۸----- جمع‌آوری کودکان خیابان آنان را به سمت مشاغل زیرزمینی می‌کشاند
- برنامه ارتقای سلامت اجتماعی در صدر برنامه شورای شهر ششم
- ۲۳۰----- قرار گیرد

زمینه‌های مختلف باشد. به عنوان یک مددکار اجتماعی دغدغه‌هایی دارم که نه در یک زمینه بلکه در زمینه‌های مختلف است. شاید به همین دلیل است که وبلاگ خودم را با عنوان «دغدغه‌های یک مددکار اجتماعی» معرفی کردم. حال که تصمیم گرفتم بخشی از این دغدغه‌ها را در قالب یک کتاب با همان عنوان به چاپ برسانم خدا را سپاسگزارم. این کتاب شامل مجموعه‌های مختلفی از قبیل یادداشت‌ها، مصاحبه‌ها، سخنرانی‌ها، دل نوشته‌ها و ... است که در رسانه‌های مکتوب، مجازی (خبرگزاری)، صداوسیما، وبلاگم و ... منتشر شده است که شامل همه مطالب نیست بلکه گلچینی از آنان در این کتاب منتشر می‌شود. در این یادداشت برآنم تا به نکاتی اشاره کنم:

❖ از تمام معلمان و اساتید بزرگوام که کمک کردند تا درس بخوانم و مددکاری اجتماعی را به عنوان حرفه اصلی‌ام انتخاب کنم سپاسگزارم. چند روز قبل برای مشورت به یک گروه از عوامل برنامه‌های صداوسیما جلسه‌ای داشتم. یک نفر از آنان از من سؤال کرد که آقای موسوی سال‌های سال است که شما را می‌شناسم، همیشه فعال کار می‌کنید و خستگی ندارید. مگر مددکاری اجتماعی به شما چه داده؟ بدون وقفه گفتم: همه چیز. هر آنچه را که می‌خواستم در مددکاری اجتماعی یافتم. از این بابت هم مجدداً از خداوند سپاسگزاری می‌کنم. همین‌طور از معلمان و اساتیدم که خالصانه دانش و تجربه خود را در اختیارم گذاشتند و تا به امروز دستم را گرفتند و بعد از این همه از راهنمایی‌شان استفاده خواهم کرد چون همیشه شاگرد کوچکشان هستم. این دو بیتی را به همه آنان تقدیم می‌کنم:

بر فقیری و تهیدستی من طعنه مزن / ای که داری به جهان ثروت و زر پیش از من
سر تعظیم فرود پیش کسی می‌آورم / که بُود در دره دانش قدمی بیش از من

در جامعه‌ای زندگی می‌کنیم که مسائل اجتماعی نگران کننده است و نمی‌توان نسبت به این مسائل بی تفاوت بود. لذا من هم نمی‌توانم به عنوان یک مددکار اجتماعی و شهروند کشورم نسبت به این مسائل بی تفاوت باشم. اگر نکته‌ای را بیان می‌کنم (اگر نگوییم داد می‌زنم) فقط و فقط به خاطر این است که هم وطن نان و کشورم را دوست دارم. گرچه این

داد زدن‌ها جاهایی برای خودم و خانواده‌ام مشکلاتی ایجاد کرد ولی این مشکلات را هم با جان و دل خریدیم تا شاید بتوانیم قدمی کوچک برای کشورمان برداریم. پس شما هم همچون گذشته در این مسیر تلاش کنید. فراموش نکنیم که کشورمان ساخته نمی‌شود مگر این که هر یک از ما برای ساختن آن تلاش کنیم و یکی از راه‌ها این است که هر نقشی را که می‌پذیریم به بهترین نحو انجام دهیم. از خودمان، خانه‌مان، توجه‌مان، محله‌مان، شهرمان و ... باید شروع کنیم. نباید منتظر معجزه باشیم یک تا یک شبه مسائل اجتماعی کشورمان حل شود. در حالی که نیک می‌دانیم که این مسائل یک شبه به وجود نیامدند که یک شبه از بین بروند. بی‌مناسبت ندیدم که این شعر زیبا را بنویسم:

با آن که خداوند کریم است و رحیم / گندم ندهد بار چو جو می‌کاری
یکی از مشکلات حوزه اجتماعی این است که بسیاری از مدیران، سیاست‌گذاران حوزه اجتماعی تخصص و دانش لازم مرتبط با مدیریت اجتماعی را ندارند و به اصطلاح افراد غیرمتخصص و مرتبط با حوزه اجتماعی مکان‌دار مدیریت اجتماعی کشور هستند. این در حالی است که مسئولیت‌ها، امانت‌های بسیار مهمی هستند که باید به اهلش سپرده شود. آنان که بدون داشتن شایستگی‌های لازم، خود را در مقام اداره قرار می‌دهند یا آن‌هایی که افراد را بدون شایستگی‌های لازم برای اداره امور می‌گمارند، بالاترین خیانت‌ها را مرتکب شده و سبب هلاکت خود و دیگران می‌شوند و در دنیا و آخرت مغضوب‌اند. مسئولیت اداره هر کاری، باید براساس رعایت شایستگی‌ها باشد و چنانچه این اصل مهم زیر پا گذارده شود، شیرازه امور از هم می‌پاشد و هیچ کاری به مقصد نمی‌رسد. پیامبر اکرم (ص) در حدیثی می‌فرماید: اگر کسی شخصی را به‌عنوان رئیس بر چند نفر بگمارد و بداند در میان آن‌ها یکی شایسته‌تر از او وجود دارد به خداوند و پیامبر او و تمامی مسلمین خیانت کرده است. همچنین در جای دیگر می‌فرماید: اگر کسی کاری را بپذیرد و بداند شایسته آن نیست، جایگاه او در قیامت، آتش خواهد بود در نظر حضرت علی علیه السلام تمام پست‌های مدیریتی و سیاسی، کارهای تخصصی ویژه‌ای هستند که هر کدام افراد خاص خود را می‌طلبد و هر پستی به تناسب نیاز خلایق، شایستگی و تخصص ویژه‌ای که دارد و جایز نیست که افراد متناسب با نیاز سایر پست‌ها و مشاغل متصدی آن‌ها شوند. زیرا در آن

صورت نمی‌توان به یک نظام مطلوب دست یافت. طبق مطالعات انجام شده و اسناد مختلف امام علی علیه السلام در جای دیگر اصل تخصص گرایی را روشن‌تر مورد توجه قرار داده و آشکارا می‌فرماید: «کارها را به دست افراد متخصص و خبره بسپارید.» به اعتقاد امام علی علیه السلام اصل شایسته‌سالاری که از عدالت سرچشمه می‌گیرد، نباید به هیچ قیمتی خدشه‌دار گردد. از این رو آن امام بزرگوار تضعیف حکومت خود و جنگ‌های متعدد از سوی دشمنانش را پذیرفت، ولی اصل مزبور را زیر پا نهد. امام در نامه‌های فراوانی که خطاب به استانداران خود نوشته‌اند ضمن تأکید به رعایت اصل لیاقت و شایستگی در نصب کارگزاران، معیارها و ویژگی‌های دقیقی را ذکر می‌کنند که نشانگر اهمیت این امر است. از جمله آن‌ها «پرهیز از سپردن امور به نااهلان است. منظور از نااهلان کسانی هستند که شایستگی لازم برای آن امور را ندارند. الآن داستان حوزه اجتماعی ماست که علیرغم تهدیدهای مختلفی که در این زمینه شدیم و می‌شویم باز هم فرمان این حوزه در بسیاری از سازمان‌ها به دست اهلس نیست. ممکن است افرادی که این مسئولیت‌ها را داشتند یا دارند انسان‌های خوبی از نظر رفتاری و ظاهری و باشند ولی چون تخصص ندارند هیچ‌گاه نمی‌توانند مدیران موفق باشند چون «هر کسی را بهر کاری ساخته‌اند».

متأسفانه حوزه اجتماعی در بسیاری از مواقع حیات خلوت سیاسیون و افراد غیرمتخصص و اطرافیان (و نه شایستگان) بوده و هست. نتیجه این نوع انتصابات در دستگاه‌های اجرایی اجتماعی همین وضعیتی می‌شود که الآن شاهد هستیم. اگر منصفانه نگاه کنیم این حوزه خوب مدیریت نمی‌شود. از نظر کارشناسی معتقدم هم کسی که چنین افرادی را برای مسئولیت‌های مناصب غیرمرتبط منصوب می‌کند و هم کسی که مسئولیتی خارج از تخصص خود می‌پذیرد هر دو باید پاسخگو باشند و مسئولیت نتیجه بد تصمیم‌گیری‌ها و مدیریت‌هایشان را بپذیرند.

«سعدی» یکی از شاعران نامی کشور هم در خصوص شایسته‌سالاری چنین گفته

است:

گرت مملکت باید آراسته
مده کار معظم به نوخاسته
به خردان مفرمای کار درشت
که سندان شاید شکستن به مش
نخواهی که ضایع شود روزگار
به ناکار دیده مفرمای کار

لذا انتخاب افراد شایسته می‌تواند فرصتی باشد که کاهش اعتماد اجتماعی را ترمیم کند و شاهد افزایش اعتماد اجتماعی باشیم؛ چون آدم‌های کاردان و متخصص اجتماعی وقتی در حوزه خودشان در مناصبی قرار می‌گیرند، می‌توانند با برنامه‌ریزی بهتر و با شناختی که از حوزه اجتماعی دارند، عملکرد بهتری را در مجموعه سازمانی خودشان داشته باشند و این عملکرد بهتر می‌تواند زمینه رضایت مردم را افزایش دهد و بدون شک این افزایش رضایت می‌تواند امیدواری را در مردم در قبال آن سازمان افزایش داده و همچنین برای بهبود و ارتقای شرایط مؤثر باشد. این اعتماد و این امید می‌تواند محملی باشد که مردم مشارکت بیشتری را داشته باشند. ما وقتی آدم‌ها را قبول داریم و وقتی آدم‌ها سر جای خودشان هستند به تصمیماتشان هم بیشتر اعتماد می‌کنیم و حرف‌هایشان را هم بهتر قبول می‌کنیم. لذا تنها راه برون‌رفت ما برای خروج از این شرایط شایسته‌گزینی است. تنها راه برون‌رفت از وضعیت موجود و افزایش رضایت، اعتماد و امید در مردم شایسته‌گزینی است. شایسته‌گزینی هم به منزله انتخاب در میان اطرافیان نیست. گروه‌های مختلف می‌توانند در این حوزه کمک کنند. ما وقتی نیم‌نگاهی بر عملکرد سازمان‌ها داریم، این را به راحتی متوجه می‌شویم که شایسته‌گزینی آن گونه که لازم بود، اتفاق نیفتاده است. لذا در انتخاب مدیران اجتماعی علاوه بر توجه به تخصص اجتماعی مرتبط، فهم سیاست‌گذاری اجتماعی، شناخت حوزه اجتماعی می‌بایست مدنظر قرار گیرد.

❖ در پایان مراتب سپاسگزاری خودم را از خبرنگاران رسانه‌های مختلف که این مطالب را منتشر کردند اعلام می‌کنم. همین‌طور از دوست فرهیخته‌ام آقای سید محمدرضا

حسینی مدیر محترم انتشارات شلاک و همکار گرامی‌اش سرکار خانم سحر صفرخانی
سپاسگزارم که همیشه کنارم بودند تا کتاب‌هایم منتشر شود.

دکتر سید حسن موسوی چلک

مددکار اجتماعی / تهران - شهریور - ۱۴۰۰

www.mousavichalak.ir

[E-mail:hmch47@Yahoo.com](mailto:hmch47@Yahoo.com)

www.ketab.ir